

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§.I. De Valore & Licentia Nuptiarum Secundarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

terij uti posse; ipsam verò adulteram ad eam tradendam, vel Donationem propter nuptias restituendam ante Sententiam Judicis in conscientia non obligari Ita Host. in c. porro 3, de Divort. n. 3. Abb. in c. 4. hoc tit. n. 4. Alex. de Nevo ibid. n. 6. Sylv. V. adulterium q. 6. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 7. §. 6. n. 1. Sanch. l. 10. de Matr. Disp. 8. n. 13. Laym. l. 3. tract. 4. c. 13. n. 7. Barbof. in c. 4. cit. n. 12. Engl. n. 15. hoc tit. §. sciendum 14. Pirhing n. 39. not. 6. Wiestner n. 58. Reiffenstuel n. 105. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 4. n. 74.

121 Primum non obscure insinuari videtur c. plerumque cit. juxta quod uxor, que post fornicationem judicio Ecclesie, aut propria voluntate recessit (aut cum de illa notorie constaret, expulsa est) à viro Dotem repetere non valet. Secundi ratio est; quia amissio Dotis est poena, ad quam ante Sententiam Judicis exsolvendam in conscientia obligatio non datur arg. cum secundum 19. de Heret. in 6.

122 Queritur 13. an Dos &c. semel amissa recuperetur, si conjuges post sententiam Divortij, & privationis reconcilientur? Certum est, non recuperari casu,

quo reconciliationi adjicitur Pactum, ut Jus, ex adulterio innocenti quæsitum, saluum relinquatur, Engl. n. 15. §. sed quid, Wiestner n. 59. Reiffenstuel n. 107.

Difficultas est, quando facta est reconciliatio sine ejusmodi pacto. Et videtur respondendum negativè, quòd per Sententiam Dos pleno Jure transferit ad maritum, reconciliatio autem facta censi potest quoad solum thorum, & mutuum cohabitationem.

Sed verifimilius est recuperari, pro-123 ut docent Alex. de Nevo in c. plerumque 4. hoc tit. n. 6. Angel. V. adulterium n. 3. Sylv. V. eod. q. 6. Sanchez l. 10. de Matr. Disp. 8. n. 21. Barbof. in c. 4. cit. n. 12. §. 14. Engl. n. 15. §. sed quid, Wiestner hic n. 60. Reiffenstuel n. 107. ibid. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matrim. c. 4. n. 76. & colligi videtur ex c. plerumque cit. ubi ab ejus amissione excipitur reconciliatio, nec distinguitur, an ista ante, vel post Sententiam facta sit. Ratio est, quia reconciliatio, cum sit liberatio à poena, est favorabilis; conf. operari videtur restitutionem in statum pristinum.

TITULUS XXI.

De Secundis Nuptijs.

Primis nuptijs dissolutis, transitur plerumque ad secundas: hinc postquam de Matrimonio primo, & illud comitantibus hucusque dictum, meritò sequitur de

Secundis nuptijs. Inrelliguntur autem nomine *Secundarum Nuptiarum* non tantum illæ, quæ primas immediatè sequuntur, sed etiam tertiæ, quartæ, & deinceps.

§. I.

De Valore, & Licentia Nuptiarum Secundarum.

S U M M A R I U M.

- 1, 2, 3. *Secundæ Nuptiæ sunt honestæ, & Sacramentum.*
4. &c. *Ut ad istas transire liceat, de obitu mariti constare debet certitudo ãne morali.*
10. 11. 12. *Quando censi debeat, moraliter certum esse obitum conjugis, ut nuptias secundas contrahere superstiti liceat?*
13. 14. 15. 16. *An mortem moraliter certam faciat testimonium unius?*
17. 18. *An famâ sufficienter probetur?*
19. 20. *Quomodo se gerere debeat Parochus, quando ab ipso petitur, ut assistat secundis Nuptijs?*

21. 22. 23. 24. *An uti Matrimonio liceat, quod contractum est sine morali certitudine, & cum dubio de obitu prioris conjugis?*
25. 26. 27. 28. 29. *Quid dicendum, si dubium Matrimonio, bona fide contracto, superveniat?*
30. 31. *Quid faciendum conjugis, qui secundas nuptias iniit bona quidem fide, sed postea rescit, suum, vel alterius conjugem adhuc vivere, aut vixisse tempore contracti secundi Matrimonij?*

1 Queritur 1. an secundæ Nuptiæ sint honestæ, & Sacramentum? Montanus, Cataphrygæ, & Novitiani Heretici damnarunt secundas, & ulteriores nuptias, etiam prioribus morte alterius conjugis dissolutis: in quo errore etiam fuit Ter-
R. P. Schmalzgrueber L. IV.

tullianus l. de Monogam. teste S. Aug. l. de Heresib. c. 86. alij putarunt saltem illas non esse Sacramentum, ex sequentibus fundamentis. Nam 1. can. hac ratione 9. caus. 31. q. 1. relatus S. Chrysostomus ait, quòd conjugem secundam accipere secundum veritatis ratio-
PPP 2

rationem verè fornicatio fit. 2. Concilium Neocaesarensis, relatum *can. de his 8. q. cit.* ineuntibus secundum Matrimonium imponit poenitentiam. 3. Ecclesia binubos repellit à susceptione Ordinum, ut constat ex *toto tit. de Bigamis*; & ipsdem negat Benedictionem, ut *infra* videbimus: quod iniquum foret, si Nuptiæ secundæ forent licitæ. 4. ex non perfectè significant conjunctionem Christi cum Ecclesia; & ideo defectu Sacramenti inducunt Bigamiam, & debitum 5. de Bigam. non ergo sunt Sacramentum. 5. Leges Civiles binubentibus diversas statuunt poenas. igitur Ethnici illarum auctores agnovissent luminis naturalis ductu, nuptias ejusmodi esse abominabiles.

2. Sed est Catholica Veritas, Christianis permittas esse non tantum secundas, sed etiam tertias, quartas, & ultiores nuptias, modo prius Matrimonium quoad vinculum rite sit dissolutum. Patet 1. ex Apostolo 1. Corinth. 7. v. 39. ubi de muliere, *si dormierit*, inquit, *vir ejus, liberata est, cui vult, nubat.* Et 1. Timoth. 5. loquens de Viduis Voto Castitatis minime adstrictis, ait, *Volo juniores nubere.* 2. ex Concil. Nicæn. *can. 8.* Carthag. 4. *can. 11.* & Florent. in Armenorum instructione, à quibus secundæ nuptiæ aperte approbantur. 3. ex *can. aperiant 11. caus. 31. q. 7.* ubi S. Hieronymus, *Libera*, ait, *voce proclamo, non damnari in Ecclesia Bigamiam, imò nec trigamiam, & ita licere quinto, & sexto, & ultra, quomodo & secundo marito nubere.* 4. ex antiqua, & universali Ecclesiæ consuetudine. Exemplum ex Hieron. ad Gerontiam refert Menoch. *de arbit. cas. 17. n. 5.* de una muliere, quæ tempore Damasi Pont. successivè viginti duobus viris, quorum ultimus & ipse viginti uxores sepelierat, nupsit, & ex ratione; quia dissolutum per mortem vinculo prioris Matrimonij, nihil est, quod secundum impediatur.

3. Neque obstant Argumenta contraria. Ad 1. ille Canon sumptus est ex Authore operis imperfecti, non ex Chrysostomo, qui, ut annotatio Gregoriana advertit, *longè cautius loquitur*: vel dic cum Glossa, Canonem hunc loqui juxta sensum antiquæ Legis, quæ nova conjugia permittebantur post datum Libellum Repudij: quæ Lex, cum à Christo correctæ fuerit, mirum non est, quòd tale conjugium fornicatio appelletur. Ad 2. imprimis Concilium illud fuit solum particulare: deinde poenitentia ibi dictata est non propter nuptias secundum se, sed propter inordinatum affectum, & concupiscentiam binubentium. Ad 3. Irregularitas Bigamiæ inducta fuit, non quòd secundæ nuptiæ improbantur, aut à vera Sacramenti ratione deficiant; sed quia non ita perfectè repræsentant conjunctionem Christi cum Ecclesia: & ob hanc causam etiam Benedictio ipsdem non datur. Ad 4. non

est de essentia Sacramenti, ut perfectè significet unitatem unici Sponsi cum unica Sponsa; nam certum est, posse contrahere Matrimonium cum desolata ab alio, quamvis tale Matrimonium perfectionem hanc significationis non habeat. Ad 5. Poenæ illæ, ut *infra* dicam, per Jus Canonicum sublatae sunt, tanquam contra bonos mores, & debitam Matrimonij libertatem.

Quæritur 2. quomodo constare debeat de obitu mariti, ut uxor ad nuptias secundas transire possit? Host. in c. in presentia 19. de Sponsal. fin. Ant. de Butrio *ibid. n. 7.* Ancharan. n. 7. Rosell. V. *Impedimentum imped. 11. n. 1.* & 3. Sylv. V. *Matrimonium 8. q. 13. dist. 2. §. 4.* & alij apud Sanchez, l. 2. de Matr. D. 46. n. 5. putant non majorem certitudinem exigi, quàm ut conjux e. g. uxor, ad secundæ Vota transfutura, habeat probabilem causam credendi mortem mariti. Fundantur 1. *can. cum per bellicam 1. caus. 34. q. 1.* ubi à culpa exculatur contrahens cum muliere, cujus maritus jam non esse existimabatur. 2. c. fin. §. porro lit. non contest. cujus palmaris textus est: *Tandiu alteruter conjugum expectetur, donec de ipsius obitu verisimiliter, i. e. probabiliter presumatur.* 3. ratione; quia operans juxta opinionem probabilem prudenter operari existimatur.

Sed dicendum, ad hoc, ut transire ad nuptias secundas liceat, exigi certitudinem moralem. Ita Gloss. in c. in presentia cit. in fin. Abb. *ibid. n. 6.* Alex. de Nevo n. 22. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 7. §. 3. n. 3. Ant. Cucch. l. 5. Inst. major. tit. 12. n. 231. Gutier. l. 2. pract. q. 8. n. 4. & seqq. Sanchez, l. 2. de Matr. Disp. 46. n. 6. Palao tract. 28. Disp. 4. p. 13. §. 1. n. 1. & duob. seqq. Bolco Disp. 12. sect. 12. concl. 2. n. 22. Camil. in c. Dominus 2. hoc tit. n. 1. Engl. tit. de Spons. duor. n. 5. Zael. hic n. 4. Pirhing hic n. 2. Schambog. n. 3. König n. 3. v. *Causa efficiens proxima*, Wiestner n. 6. Reiffenituel n. 7. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 4. n. 134. ob claros textus c. in presentia cit. ubi certus nuntius exigitur de morte conjugis, & c. Dominus cit. ubi Lucius III. super hac re consultus, Christianis, in captivitate Saracenorum positis, rescribens, *Id vobis, inquit, respondemus, ut nullus amodo ad secundas nuptias migrare presumat, donec ei constet, videlicet per certum nuntium juxta Gloss. ibid. P. constet, quòd ab hac vita migraverit conjux ejus.*

Ratio est, quia novi Matrimonij contractus cedit in præjudicium prioris conjugis, si forte superstes sit, qui proinde jure suo in casu dubio spoliari non debet. Accedit, quia præsumendum est vivere, dum contrarium probatum non fuerit l. fin. c. de SS. Eccl. ut adeo illa, quæ solum præstant probabile judicium de morte conjugis, insufficientia sint, ut conjux, fortè ad

adhuc superstes, suo jure, & possessione spoliatur.

7 *Proceditque hoc* 1. quantocumque tempore conjux alter abfuerit; nam ob solam absentiam conjugis, quamvis diuturnam, non dissolvitur Matrimonium: sed necesse est, ut per certum nuntium de morte conjugis prioris constet. Barbof. in c. 2. hoc tit. n. 4. Zæf. hic n. 4. Pirhing. n. 3. not. 3. Reiffenstuel hic n. 7. & patet ex c. in presentia cit. quo corrigitur l. uxores 6. ff. de Divort. quæ dubitanti de morte conjugis absentis licentiam concedit nubendi post quinquennium expectatum, vel post quadriennium, ut habet l. uxor 7. C. de Repudijs.

Procedit 2. non tantum de secundis Nuptijs contrahendis autoritate, & judicio Ecclesiæ, sed etiam de contrahendis autoritate propria; nam utroque casu requiritur certitudo saltem moralis, ut probant Argumenta, & textus n. 5. & 6. allati. Habita autem ista certitudine, conjux superstes convolare ad secundas nuptias poterit quando voluerit, etiam intra annum luctus, i. e. intra annum à morte conjugis prioris elapsam; quia Juris Civilis dispositio l. siquæ mulier 1. C. b. tit. prohibens sub pœna infamiz secundas nuptias ante annum luctus à Jure Canonico correctâ est c. super illa 4. hoc tit. ibi Super illa questione, quæ questum est, an mulier possit sine infamia nubere intra tempus luctus, secundum Leges definitum, respondemus, quod cum Apostolus dicat, Mulier, viro suo mortuo, soluta est à lege viri sui, in Domino nubat, cui voluerit, per licentiam, & auctoritatem Apostoli ejus infamia aboletur.

Argumenta, in contrarium allata, facile dissolvi possunt. *Ad* 1. textus ille, ut eundem Barbof. ibid. n. 4. & Sanch. n. 9. explicant, intelligendus est de exultatione moris, quæ habetur per certum nuntium, aut alias probationes æquivalentes. *Ad* 2. ibi agitur de casu, quo dissolvendum est Matrimonium ob Impedimentum dirimens, & statuitur, ut sententiâ super nullitate illius lata, antequam alias nuptias conjux præfens contrahat, expectet tamdiu, donec verisimiliter cognoscat, conjugem, cum quo contractum Matrimonium nullum fuisse est declaratum, fuisse mortuum, ne si adhuc vivat, & postea compareat, Exceptionis defensio ei præcludatur. *Ad* 3. hic agitur de valore Sacramenti, & maximo præjudicio alterius conjugis, quibus casibus oportet sectari sententiam moraliter certam.

10 *Quæritur* 3. quando censeri debeat moraliter certum esse, quod conjux absens è vivis excefferit, ut nuptias secundas contrahere superstiti liceat? R. id judicabit Judex Ecclesiasticus Ordinarius ex sequentibus.

1. Si de ejus obitu legitimus Magistratus Ecclesiasticus, Politicus, Militaris, vel Notarius, aut alia similis persona, in pub-

lica autoritate constituta, fidem faciat per Scripturam. Wiestner hic n. 7. Reiffenstuel n. 11. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 4 n. 138.

2. Si Parochus testetur, quod ipse eundem sepelierit; quia in ejusmodi negotijs est quasi Notarius publicus: & hinc ejus Liber de Baptismo, ætate, nuptijs &c. plenam fidem facit. König hic n. 3. v. causa efficiens proxima, Wiestner n. 8. Reiffenstuel n. 10. Schmier n. 138. cit.

3. Si de obitu ejus deponant duo testes de visu, & attestentur, se interfuisse illius morti, sepulturæ, exequijs, aut vidisse ipsius sepulchrum, vel consanguineos pulla veste indutos, & audijisse talem maritum lugeri; quia generaliter duo testes sufficient ad faciendam fidem plenam l. ubi numerus 12. ff. de Testib. Gobat. Theol. Exper. tr. 9. n. 312. König v. cit. Wiestner n. 9. Reiffenstuel n. 12. Schmier n. 138. Admittuntur autem hoc casu etiam consanguinei, ut post Joan. Andr. & Mascardum rectè advertit Reiffenstuel n. 13. quia consanguinei plerumque magis præsumuntur scire mortem sibi conjunctorum, quam alij. Uxor tamen est insufficientis testis ad probandam mortem conjugis; quia in propria causa nemo idoneus testis esse censetur l. nullus 10. ff. de testib. & l. omnibus 10. C. eod. est autem hæc causa propria uxoris, cum ejus emolumentum, & damnus concernat Matrimonij contractus cum alio. Gobat n. 310. König v. cit. Reiffenstuel n. 13. cit.

4. Si cum uno teste de visu, aut cum fama, vel pluribus testibus de auditu, concurrant alia verisimilia mortis indicia, vel conjecturæ; v. g. quod maritus jam senex, aut æger, cum posset, & fortassis promississet non redierit; quod secutus bellum, periculosam navigationem ingressus, aut in loco, ubi pestis grassabatur, moratus, ubi plures perijsse constat, diu non comparuerit; quod testes de fama asserant, id auditum a majore, vel digniore parte civitatis, oppidi, legionis. Hieron. Pravidell. tr. de Peste S. unum, quod hic à n. 1. Engl de Spons. duor. n. 5. Gobat. n. 312. König n. 3. fin. Wiestner n. 10. Reiffenstuel n. 14. Schmier n. 138. cit.

15 *Quæritur* 4. an mortem moraliter certam faciat testimonium unius? Affirmant Hofst. in c. in presentia 19 de Sponsal. fin. Abb. ibid. n. 6. Angel. V. Matrimonium 3. Imped. 13. n. 4. Veracru. Specul. p. 1. art. 41. concl. 1. Farin. prax. q. 140. n. 73. ob textum c. in presentia cit. ubi plus non exigat Pontifex, quam nuntium certum, quem unius testis depositione jurata haberi volunt. Contra Bartol. in l. tabularum 2. S. si dubitetur 4. ff. quemad. Testam. aper. n. 1. Sanch. D. 46. cit. n. 12. Zæf. hic n. 5. cum alijs negant id sufficere, quod vox unius sit vox nullius c. veniens 10. in fin. & l. Jurisjurandi 9. C. de testib.

14 Concordari Sententia utraque potest, si dicatur, unius quidem, etiam fide digni hominis testimonio mortem sufficienter non probari, eam tamen moraliter certam effici, quando cum ejus depositione concurrunt circumstantiæ, vel conjecturæ aliquæ ex enarratis, vel aliæ similes, & de his legitime constat, Gutier de Matrim. c. 51. n. 2. Gobat. tr. 9. n. 320. Engl de Sponsal. duor. n. 5. Schambog. hic n. 3. Reiffenstuel ibid. n. 15. Wiestner n. 11. § duob. seqq.

15 Excipit Sanch. n. 12. casum, quo conjugis obitus accidisse dicitur in loco valde distantate, ut certa ejus probatio omnino, aut facile haberi nequeat; tunc enim putat sufficere depositionem juratam unius fidei probatæ testis, ut alteri conjugi permittatur transitus ad secunda Vota, ex principio generali, quod cum plenæ, & integræ probationes haberi non possunt, sufficiant, quæ sumuntur ex conjecturis l. non omnes 5. §. à barbaris 6. ff. de re militar. ibi, Sed licet hoc liquidò constare non possit, argumentis tamen cognoscendum est.

16 Ad c. in presentia allegatum dico, vocem Nuntium non sumendam in masculino, sed in neutro, ut idem sit, ac certam relationem, quam unius testis depositio nequaquam facit. Deinde esto, quod Vox Nuntius certus sumatur in c. cit. masculinè, adhuc tamen contra assertionem nostram nihil probatur; nam nuntius certus est, qui nuntium certum affert. non potest autem dici afferre nuntium certum, qui solus de re testatur.

17 Quæritur 5. an famâ probetur mors ad effectum contrahendi secundas nuptias? Affirmant Ancharan. in c. in presentia cit. n. 5. Clar. §. fornicatio 7. penult. & alij apud Sanch. l. 2. de Matr. D. 46. n. 14. Sed dicendum, nec solam famam de morte alterius sufficere, nisi simul concurrant alia adminicula, & præsumptiones, vel conjecturæ vehementes de alterius morte: tales sunt, si fama est universalis in loco, ubi conjux morabatur, mortem ejus contestans, si concurrat diuturnitas absentiæ, si mors contigit in loco remoto, ita, ut aliæ probationes difficulter inveniri possint, si vir pugnavit in acie, & uxor accepit litteras ab ijs, cum quibus is militavit, si captus fuit ab hostibus, & communis fama testatur ipsum obijisse, & diu uxor nihil contrarium audijt &c. Sanch. D. cit. n. 15. Palao tr. 28. Disp. 4. p. 13. §. 1. n. 8. Zœl. hic n. 6. Schambog n. 3. nam hujusmodi concurrentiæ moralem excludunt dubitationem.

Debet tamen hoc casu fama, ut cum 18 adminiculis hujusmodi probetur per eam mors conjugis, etiam ipsa esse plenè, & verè probata: ad quod sequentes conditiones requiruntur juxta Sanch. n. 16. & alios. 1. ut probetur per duos testes, eosque omni exceptione majores, qui deponant se au-

divisse à fide dignis. 2. ut concurrat causa rationalis, ex qua fama orta est, ut si is, de cujus morte agitur, mare navigavit, subortaque tempestate expectatus tempore congruo, & per loca verisimilia quæsitus non comparuit, nec navis, quæ vehebatur; vel si prælium aggressus est; & postea diligenter quæsitus non est, inventus &c. quia fama originem trahere à rationabilibus causis debet; aliàs attendi non debet. 3. ut testes deponant, se audivisse publicè à majore parte populi, in quo in ordine ad probationem famæ considerari non debent pueri, fæminæ, aut aliæ fidei non satis constantis personæ, sed viri probi, & graves, nisi eadem fama confirmaretur ex conjecturis alijs probabiliibus; tunc enim non esset opus eam oriri à fide dignis.

Quæritur 6. quomodo gerere se de 19 beat Parochus, quando ab ipso petitur, ut assistat secundis Nuptijs? 20. distinguendo: Vel enim habetur certitudo moralis de morte conjugis, vel contra Parochus, aut contrahere volentes dubitant, an adsit sufficiens hujusmodi certitudo. Si primum, potest Parochus, nullâ petiti licentiâ Ordinarij, & absque illius præcitu Matrimonio novo assistere, eoque novos conjuges licitè copulare. Gutier. l. 2. præc. q. 8. n. 9. Rodriq. Sum. p. 1. c. 233. concl. 2. Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 3. Palao tr. 28. D. 4. p. 13. §. 1. n. 4. Bosco D. 12. sect. 12. concl. 2. à n. 27. Reiffenst. hic n. 19. quia tali casu Jus ipsum facultatem nubendi tribuit, igitur ab homine illam petere non est necesse. Accedit, quia eum qui jam certus est, certiorari alterius non oportet, ut dicitur, Reg. eum qui 31. in 6.

Si Secundum, Parochus Ordinarium 20 debet consulere, ejusque responsum expectare, utpote ad quem in dubio pertinet judicare, an adsit sufficiens certitudo de morte conjugis, nec ne. Schambog. hic n. 4. Reiffenstuel ibid. n. 20. Quodsi ipse etiam Ordinarius dubitat de certitudine morali, aut probabilem tantum præsumptionem adesse judicat, non tamen sine timore de opposito, eò quod probationes v. g. non ulque adeo perfectæ videantur, potest, & solet conjugi deferre Juramentum, quod non sciat, nec credat conjugem amplius esse in vivis. Reiffenstuel n. 21.

Quæritur 7. an uti Matrimonio li- 21 ceat, quod contractum est sine morali certitudine, & cum dubio de obitu prioris conjugis? 22. distinguendo: Vel enim dubium illud est solum leve, vel contra rationabile. Si primum, & ita dubitans post adhibitam moralem diligentiam verisimile, & probabile indicium, quod conjux prioris Matrimonij adhuc superstes sit, reperire non potuit, reddere, & petere debitum à novo conjugè potest c. inquisitioni 44. §. in secundo, de sent. Excomm. Engl de Sponsal. duor. n. 6.

¶ *secundum*, videndum, an unus cum dubio rationabili de obitu conjugis prioris contraxerit an uterque. Si *uterque*, neuter debitum reddere, aut petere potest, donec dubio deposito, rationabiliter iudicent, prioris conjugij consortem decessisse, antequam inirent posterius. Sanch. l. 2. de Matr. D. 42. n. 3. Perez de Matr. D. 53. sect. 2. n. 4. Gobat tr. 10. n. 644. Engl n. 6. cit. Pirhing hic n. 3. Wiestner n. 17. Reiffensuel n. 25. quia inchoarunt possessionem conjugij cum mala fide, quo modo inchoata Juris conjugalis usum non potest tribuere. Dixi *rationabiliter iudicent*; nam ad utendum Matrimonio contracto non requiritur certitudo, sed ut notat Sanch. l. cit. n. 9. sufficit, si pro valore secundi Matrimonij prudentis arbitrio sint rationes ita probabiles, ut efficiant opinionem probabilem, quamvis probabilis sit Matrimonium non valere; quia satis est in moralibus sententiam probabilem amplecti juxta veriozem opinionem.

¶ Si *verò unus solùm contraxit cum tali dubio*, hoc perseverante, petere quidem debitum ipse, tanquam malæ fidei possessor nequit, reddere autem alteri bona fide petenti debet, ne ipsum possessione conjugij, bona fide initi, & usu Juris ratione istius ipsi competentis privet. Abb. in c. Dominus. 2. h. tit. n. 4. Joan. Andr. ibid. n. 1. Ancharan. n. 5. Sylv. V. Matrimonium 4. q. 9. dict. 3. Henric. l. 12. de Matr. c. 6. n. 5. Et 7. comment. lit. s. Sanch. D. 42. cit. n. 2. Vivian. in c. Dominus cit. 7. Et si *contraxit*, Et 7. seq. Canis. ibid. n. 2. Barbol. n. 1. Et 3. Gonzal. n. 3. Bosco D. 12. sect. 12. concl. 2. à n. 30. Gobat. Theol. Exper. tr. 10. n. 644. Engl l. cit. n. 6. Zoxl. hic n. 7. Pirhing n. 3. not. 2. Schambog. n. 2. Wiestner n. 15. Reiffensuel n. 22. Et patet ex c. inquisitioni, & c. Dominus cit. juncto c. discretionem 6. de eo, qui cognovit &c.

¶ Ex quo sequitur, contra Pontium, quòd tale Matrimonium, cum dubio, & conf. cum mala fide unius initum, casu, quo prior conjux revera obiit, etsi istud à dubitante non sciatur, revera sit validum; hoc ipso enim, quòd Papa in tali casu præcipiat redditionem debiti, supponit Matrimonium posse esse validum; alias enim redditionem debiti, quæ est actus non nisi conjugibus licitus, concedere non possit, prout bene argumentatur Bosco l. cit. n. 32.

¶ Queritur 8. quid dicendum, si dubium Matrimonio, bona fide contracto, superveniat? In qua re iterum certum est, posse sic dubitantem reddere, & petere debitum, quando dubium est tantum leve, ut quia auditur à levibus, conjugem suum priorem adhuc esse superstitem; nam his credere non tenetur. Sanch. l. 2. de Matr. D. 41. n. 42. & habetur expressè

c. inquisitioni 44. de sent. Excom. Quare dubium esse duntaxat potest, quando Matrimonio bona fide contracto supervenit dubium probabile, & justum. Videatur, etiam hoc casu à debiti exactione, & redditione abstinendum ex Regula generali: In dubijs tutior via eligenda est, quæ sumitur ex c. juvenis 9. de Sponsal. c. ad audientiam 12. de homicid. & c. illud 5. de Cleric. excomm. ministr.

¶ Sed dicendum, in casu dubij supervenientis Matrimonio bona fide contracto, sive uni tantum, sive utrique superveniat, teneri dubitantem inquirere de veritate, & interea abstinere à petendo debito, quamvis reddere illud possit bona fide petenti; si verò post factam diligentem inquisitionem de rei veritate, dubium perseveret, licitam utriusque esse debiti tam petitionem, quam redditionem. Ita Sot. l. 4. de Just. q. 3. art. ult. ad fin. Veracrux Specul. p. 1. art. 42. concl. 3. & p. 3. art. 18. concl. 5. Henric. l. 11. de Matr. c. 6. n. 5. Et 7. Sanch. D. 41. cit. n. 49. Perez de Matr. D. 53. sect. 3. n. 9. Gobat. tr. 10. n. 642. Wiestner hic n. 22. Reiffensuel n. 28. ibid.

¶ Ratio prime partis est, quia generali ter, etiamsi aliquis bona fide rem incipiat possidere, tamen, si postea dubitat, an illa non sit alterius, tenetur inquirere, & donec inquireat, ab ejus usu abstinere; frustra enim alias inquireret dominium rei, si non teneretur illam eidem conservare, ut cum alijs bene argumentatur Sanch. D. 41. cit. n. 21. ergo etiam, licet quis bona fide contraxerit Matrimonium, tamen, si postea dubitat, an non invalidum sit hoc suum Matrimonium, & conjux prior superstes sit, donec indaget circa rei veritatem, abstinere à debito petendo debet: reddere tamen bona fide petenti poterit; quia hic bona fide possidet, & bonæ fidei possessor ob dubium alterius commodis possessionis suæ privari non debet. Secus esset, si etiam hic alter dubitaret de valore Matrimonij; nam tunc neuter reddere, vel petere debitum possit, eò quòd dubitans illicitè petat, & non præmissa debita diligentia, jus petendi non habeat; tota enim ratio, ob quam tenetur dubitans petenti reddere, est, quòd alter petat sibi debitum ratione possessionis. Sanch. l. cit. n. 55.

¶ Ratio secunde partis; quia in dubio melior est conditio possidentis, & ipsa possessio bonæ fidei rei sic possessæ liberum usum tribuit. Excipitur, si conjux ita dubitans probabile morivum haberet judicandi, priorem conjugem adhuc vivere, quòd unus testis fide dignus asseruerit, eum post initum Matrimonium posterius à se visum; in hoc enim casu, si non pariter motivum probabile habeat eundem decessisse, sola redditiò, non autem petitiò debiti conjugij sic dubitanti permissa erit c. inquisiti-

- vi cit. v. fin. Gobat n. 642. Reiffenstuel n. 29.*
- 29 *Ad Rationem dubitandi dico, Regulam illam solum procedere de dubio pratico, in quo nemo operari licite potest; non verò de dubio speculativo, quale est in casu praesenti, cum solum dubitetur, an sint veri conjuges, non verò, an licitus sit eo casu conjugij usus, quippe quæ tunc Jus ipsum concedit c. inquisitioni cit.*
- 30 *Quæritur 9. quid faciendum conjugij, qui secundas nuptias iniit bona quidem fide, sed postea rescit, suum, vel alterius conjugem adhuc vivere, aut vixisse tempore contracti secundi conjugij? R. Si id moraliter certò intelligat, illico abstinere debet ab omni carnali commercio cum consorte Matrimonij posterioris, etiamsi Ligaminis necdum dissoluti impedimentum, & ex illo provenientem nullitatem probare nequeat. Proceditque hoc, etiamsi ad debiti redditionem eujuscunque mali comminatione compellatur; nam potius omnia mala, & ipsam etiam Excommunicationem sustinere humiliter debet, quàm debitum reddere can. ad bellicam 1. fin. caus. 34. q. 1. c. litteras 13. v. porro de restit. Spoliat. c. inquisitioni cit. c. Dominus 2. b. tit. Sanch. l. 2. de Matr. D. 39. n. 2. Perez D. 53. sect. 1. n. 5. Vivian. in c. 2.*

b. tit. v. § si postmodum, Barbosa. ibid. n. 2. Gobat l. cit. n. 637. Zccl. hic n. 7. Honor. n. 9. Wiestner n. 19. Reiffenstuel n. 30. Ratio est, quia Matrimonium posterius, superflite priore conjugè, invalidum est, & carnale commercium in taliter conjunctis fornicarium, ac illicitum, quod proinde nullo casu reddi licitum potest.

Interest tamen, an conjux prioris Matrimonij adhuc vivat, an vixerit quidem tempore contracti secundi Matrimonij, jam verò vivere desierit. Nam in primo casu ante mortem conjugis primi conjugium secundum convalescere nequit propter Impedimentum Ligaminis, quod non nisi morte dissolvitur. In secundo casu, ut in Matrimonio hoc altero manere possint, cum illud invalidè contractum sit, nec per mortem solum conjugis prioris convalescat, opus est, ut consensu per verba de praesenti ab utroque conjugè renovato, ratificetur; tum enim in eo perseverare, illòque uti licite poterunt Wiestner hic n. 20. § 21. qui n. 22. bene addit, in utroque casu prolem, à talibus conjugibus, qui bona fide, & praemissis Denuntiationibus Matrimonium contraxerunt, susceptam, habendam pro legitima, prout dictum est supra Tit. 17. n. 11 § seqq.

§. II.

De Nuptiarum secundarum Benedictione.

S U M M A R I U M.

32. *Quid intelligatur nomine Benedictionis Nuptiarum?*
33. 34. *Quis benedicere debeat Nuptias?*
35. *An Benedictio nuptialis primis Nuptijs necessario sit adhibenda?*
36. *An, & quomodo peccet, qui sine hac contrahit Matrimonium?*
37. *Vel contractum consummat?*
38. 39. 40. *An, Jure Ecclesiastico spectato, liceat secundis Nuptijs Benedictionem imperitari?*
41. 42. *Quid liceat, attentis consuetudine, circa secundarum Nuptiarum Benedictionem?*
43. 44. *An, quando priores Nuptie, in quibus uterque conjux Benedictiones accepit, reperiantur irritæ, istæ in posterioribus sint repetendæ?*
45. *Quam poenam incurrat Sacerdos, Benedictionem Secundis Nuptijs imperitiam in casu non permisso?*
- 32 *Quæritur 1. quid intelligatur nomine Benedictionis nuptiarum, an honestè, & in quem finem adhibeatur? R. 1. Nomine Benedictionis hic veniunt ceremoniæ, & preces, atque oblationes Sacræ, in solemnitate nuptiarum adhiberi solitæ can. aliter 1. caus. 30. q. 5. 2. Adhibentur nuptijs saltem primis convenientissimè ab Ecclesia, cum in hoc exemplum sequatur ipseus DEI, Protoparentes nostros in Paradiso benedicientis. Hinc meritò Trid. sess. 24. can. 11. de Sacr. Matr. eos, qui Benedictiones, & alias ceremonias, in nuptijs adhiberi solitas, damnant, Anathematè ferunt. 3. Sunt autem institutæ hæc Benedictiones, tum ad*
- Sacramenti honorem, tum ut novis Sponsis necessariam gratiam DEUS imperitatur ad conjugij onera sustinenda, & educandam Christianè sobolem.*
- Quæritur 2. quis benedicere nuptias debeat? R. Ex Decreto Trid. sess. 24. c. 1. de reform. Matr. v. præterea impendendæ sunt à proprio Parocho, & à nullo alio, nisi de licentia Ordinarij, vel Parochi, non obstante quacunque consuetudine etiam immemoriali, vel privilegio. Quodsi alienus Parochus, vel quicumque alius Sacerdos, sive secularis, sive regularis, etiamsi id sibi ex consuetudine immemoriali, vel privilegio licere contendat, alterius Parochiæ Sponsis, sine*